

Правознавство

Методичні вказівки до практичних занять
з навчальної дисципліни «Правознавство»
для студентів галузі знань: 13 – Технічна інженерія
та спеціальностей: 205 – Лісове господарство, 274 – Автомобільний
транспорт, 152 – Метрологія та інформаційно-вимірні технології

Обговорено та рекомендовано
на засіданні кафедри філософії
і суспільних наук
від 21.03.2018 р. протокол № 9

Правознавство Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Правознавство» для студентів галузі знань: 13 – Технічна інженерія та спеціальностей: 205 – Лісове господарство, 274 – Автомобільний транспорт, 152 – Метрологія та інформаційно-вимірювальні технології /Укладач: Світенюк М.І. – Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 16 с.

Укладач: Світенюк Марія Іванівна, старший викладач кафедри філософії і суспільних наук

Відповідальний за випуск: Крук Олександр Іванович,
завідуючий кафедри філософії і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент

Рецензент: Киселиця Світлана Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії і суспільних наук

Зміст

Вступ.....	4
1 Програма навчальної дисципліни	5
2 Зміст і тематика практичних занять.....	6
3 Плани практичних занять.....	7
3.1 Основи теорії держави і права.....	8
3.2 Конституційне право України.....	9
3.3 Трудове право.....	10
3.4 Цивільне право.....	13
3.5 Адміністративне право	15

Вступ

В умовах побудови правової держави підвищується роль права як регулятора суспільних відносин. Зростають вимоги до громадян та службових осіб щодо суворого додержання законів.

Мета і завдання дисципліни - вивчення основних положень права, підвищення рівня правової свідомості і правової культури студентів, вироблення вмінь і навичок щодо використання норм права в практичній роботі.

Крім теоретичних знань з основ правознавства, студенту необхідно напрацювати і практичні навички. Перевірка знань студентів, рівня їх самостійної роботи проводиться на практичних заняттях. В процесі вивчення курсу проводиться поточний контроль у виді тестів, контрольної роботи з найважливіших положень тієї або іншої теми курсу.

На практичних заняттях з правознавства викладач допомагає студентам закріпити знання, одержані на лекціях, а також у результаті самостійної роботи студентів над підручниками та нормативними актами. Під час підготовки до практичного заняття студенти вивчають відповідні нормативні акти, розділи підручника і додаткової літератури, що рекомендується.

На практичному занятті один із студентів групи доповідає по одному з питань, викладених в плані практичного заняття, а також відповідає на поставленні студентами запитання. Якщо у відповіді допущено прогалини або помилки, інший студент доповнює й уточнює відповідь. Після цього викладач пропонує доповідачу прочитати додаткову літературу, вирішити завдання, дати усні пояснення. У формі дискусії проводять обговорення практичних ситуацій.

Одним із важливих засобів засвоєння знань в процесі вивчення дисципліни є написання рефератів за запропонованою проблематикою.

При вивченні матеріалу навчальної дисципліни студентам рекомендується крім літератури, зазначеної в програмі, користуватися підручниками та навчальними посібниками з основ держави та права, виданими останнім часом.

Для полегшення роботи студентів до методичних вказівок включено: навчальну програму курсу; тематику та обсяг практичних занять; плани практичних занять з переліком рекомендованої літератури.

Методичні рекомендації відповідають змісту робочої програми з дисципліни «Правознавство» та призначені для застосування в навчальному процесі студентами денної форми навчання під час аудиторних занять.

1 Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Основи теорії держави і права

Основні теорії виникнення держави і права. Поняття держави та її ознаки. Апарат держави. Внутрішні і зовнішні функції держави. Форми держави.

Ознаки і загальна характеристика правової держави.

Поняття права та його ознаки. Право - особливий вид соціальних норм. Функції права. Система права. Норми права, їх види. Інститути й галузі права. Джерела права. Закони і підзаконні нормативні акти. Правові відносини.

Тема 2. Конституційне право України

Конституційне право – провідна галузь права України. Характеристика загальних засад конституційного ладу України. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Конституційні форми демократії в Україні. Верховна Рада в Україні – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Президент України – глава держави. Виконавча влада в Україні. Правовий статус Кабінету Міністрів України. Місцеве самоврядування в Україні. Судова влада. Конституційний Суд України.

Тема 3. Трудове право

Суспільні відносини, що регулюються нормами трудового права.

Джерела трудового права.

Колективний договір: поняття, сторони, зміст, порядок укладання. Колективні угоди.

Трудовий договір. Контрактна форма трудового договору. Переведення на іншу роботу. Підстави припинення трудового договору. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи власника.

Робочий час. Час відпочинку. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Трудова дисципліна. Порядок накладання і зняття дисциплінарних стягнень.

Індивідуальні трудові спори.

Колективні трудові спори.

Тема 4. Цивільне право

Суспільні відносини, що регулюються нормами цивільного права. Джерела цивільного права. Суб'єкти й об'єкти цивільних правовідносин. Цивільна правоздатність. Цивільна дієздатність.

Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин, їх ознаки.

Поняття й види власності в Україні. Суб'єкти права власності. Захист права власності.

Зобов'язання: поняття і види. Поняття угоди. Умови дійсності угод. Недійсні угоди. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність, її підстави. Представництво в цивільному праві. Позовна давність.

Тема 5. Підприємницьке право

Поняття та ознаки підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності.

Установчі документи. Ліцензування господарської діяльності. Патентування підприємницької діяльності.

Тема 6. Сімейне право

Сімейний кодекс України. Шлюб і сім'я за законодавством. Умови й порядок реєстрації шлюбу. Шлюбний договір. Розірвання шлюбу. Права та обов'язки подружжя. Правовідносини між батьками та дітьми. Усиновлення. Опіка й піклування.

Тема 7. Адміністративне право

Адміністративне право і державне управління. Адміністративні правопорушення та їх суб'єкти. Поняття адміністративного правопорушення. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Види адміністративних стягнень. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.

Тема 8. Кримінальне право

Кримінальний кодекс України. Поняття й ознаки злочину. Кримінальна відповідальність та її підстави. Склад злочину. Обставини, що включають суспільну небезпеку і протиправність діяння. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця. Співучасть в злочині. Кримінальне покарання та його види.

2 Зміст і тематика практичних занять

Практичні заняття є сполучною ланкою між лекційними заняттями та самостійною роботою і мають на меті поглиблене засвоєння теоретичних понять і термінів з дисципліни та їх практичного застосування.

В процесі практичних занять з'ясовується ступінь засвоєння основних положень предмету, вміння розкривати конкретну тему, аналізувати і узагальнювати ключові питання курсу, розв'язувати конкретні проблемні ситуації з допомогою нормативно-правових актів.

Одним з важливих завдань проведення практичних занять є отримання студентами навиків публічних виступів і дискусій, а також аналітичного та обґрунтованого підходу до розв'язання складних питань і відпрацювання можливих рішень у майбутній професійній діяльності.

Як форма аудиторної роботи практичні заняття передбачають:

- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком контрольних питань по відповідних темах лекційних занять;

- розгляд і обговорення теоретичного матеріалу за переліком питань для самостійного опрацювання (на базі нормативно-законодавчих актів, періодичних видань та літературних джерел, рекомендованих для вивчення дисципліни);

- проведення практичних занять з публічними виступами та доповідями по рефератах, підготовлених студентами самостійно за рекомендованою тематикою;

- розв'язання тестів і ситуаційних завдань відповідно до тематики практичного завдання;

- виконання контрольних робіт за індивідуальним завданням;

- перевірку практичних завдань, виконаних студентами під час індивідуальної роботи;

- проведення консультацій з дисципліни.

На практичних заняттях студент повинен засвоїти : основні передумови виникнення держави і права, теорії виникнення держави, форми держави, поняття та функції, систему, галузі та інститути права, систематизацію законодавства, основи конституційного, адміністративного, цивільного, сімейного, екологічного, трудового та кримінального права. У студентів повинно сформуватись чітке уявлення про структуру національної системи права. Студенти повинні з'ясувати особливості предмету і методу регулювання провідних галузей права України та засвоїти їх фундаментальні положення. Завданням навчальної дисципліни є також вироблення вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів та правильного їх використання.

Студенти повинні вміти: орієнтуватися у джерелах права та літературі з навчальної дисципліни та використовувати їх у повсякденному житті.

Тематичний план практичних занять наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Тематичний план практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи теорії держави і права	2
2	Конституційне право України	2
3	Трудове право	2
4	Цивільне право	2
5	Адміністративне право	2
	ВСЬОГО	10

3 Плани практичних занять

3.1 Основи теорії держави і права

Мета: Засвоїти основні положення теорії держави і права

В процесі підготовки і проведення практичного заняття з даної теми студенти повинні чітко з'ясувати поняття права і його ознаки, визначити місце і роль права в системі соціальних норм і побудові правової держави.

Розкриваючи поняття та структуру системи права слід пам'ятати, що норми права – найменші (первинні) елементи цієї системи, які містять гіпотезу, диспозицію і санкцію.

Студенти повинні засвоїти, що правовідносини як специфічний вид суспільних відносин, урегульованих нормами права дають можливість людині реалізовувати свої права та задовольняти власні соціальні потреби.

План практичного заняття:

1. Поняття права, його ознаки, функції та принципи.

2. Норми права в системі соціальних норм. Загальна характеристика джерел права.
3. Система права. Структура норми права.
4. Поняття та склад правовідносин. Правосуб'єктність.

Реферати:

1. Роль соціальних норм в розбудові громадянського суспільства.
2. Реалізація норм права.
3. Система права і система законодавства.
4. Норми права: поняття, структура, види.

Студенти повинні:

знати: основні поняття права, його ознаки, функції та принципи; поняття норми права і її структуру.

уміти: виділяти норми права із системи соціальних норм; визначати зміст правовідносин і правосуб'єктності.

Питання для самоконтролю

1. Дайте порівняльну характеристику норм моралі і правових норм.
2. Назвіть загально соціальні та спеціально-юридичні функції права.
3. Дайте класифікацію норм права.
4. Охарактеризуйте джерела права.
5. Що таке система права? Дайте характеристику основних галузей права.
6. Дайте визначення правовідносин. Яка їх структура? Хто може бути суб'єктом правовідносин?
7. Дайте визначення правосуб'єктності.

Рекомендована література

1. Воронянський О.В. і інш. Основи правознавства: Навч. посібник. – Харків: Парус, 2005.
2. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. – К.: ЦУЛ, 2007.
3. Котюк В.О. Основи держави і права. К., 2001.
4. Логвінова М.В. Основи правознавства: Навчальний посібник /М.В. Логвінова, В.В. Кафарський. – К.: ЦНЛ, 2005.
5. Основи правознавства: Навчальний посібник /Кер. авт. кол. О.В.Негодченко. – К.: Центр навч. літератури, 2005.
6. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид 7-е, доп. і переробл. /Ківалов С.В. і інш. – Х.: «Одіссей», 2007.
7. Правознавство. За ред. Копейчикова В.В. – К., 2007.
8. Шпиталенко Г.А. Основи правознавства: Навчальний посібник /Г.А. Шпиталенко, Р.Б. Шпиталенко. – К.: Каравела, 2004.

3.2 Конституційне право України

Мета: Засвоєння основних положень конституційного права України, усвідомлення основних прав і обов'язків людини і громадянина.

Передусім студенту при відпрацюванні даної теми необхідно з'ясувати місце і роль конституційного права в системі права України, основні характеристики Конституції України як Основного Закону держави і загальних засад конституційного ладу в Україні.

Предметом правового регулювання конституційного права України в найширшому розумінні є суспільні відносини, які виникають у процесі здійснення влади народом, устрій держави та суспільства, становище людини в державі та суспільстві.

Необхідно знати найважливіші права і свободи людини і громадянина, їх гарантії та основні обов'язки.

На розгляд практичного заняття виносяться наступні **питання:**

1. Характеристика загальних засад конституційного ладу в Україні.
2. Конституційне регулювання виборів та референдуму як форм безпосередньої демократії.
3. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина.
4. Основні інститути конституційного права України; конституційні гарантії їх функціонування.

Реферати:

1. Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні.
2. Конституційний розподіл державної влади в Україні та межі їх повноважень.
3. Історичний розвиток інституту глави держави в Україні.
4. Система місцевого самоврядування в Україні та її принципи.

Студенти повинні:

знати: місце і роль конституційного права в системі права України; основні права і свободи людини і громадянина.

уміти: захищати свої права і виконувати конституційні обов'язки громадянина.

Питання для самоконтролю

1. Чому конституційне право є провідною галуззю права України?
2. Дайте характеристику джерел конституційного права України.
3. Охарактеризуйте основні засади конституційного ладу України.
4. Дайте класифікацію конституційних прав та свобод людини і громадянина.
5. Визначте поняття і види референдумів.
6. Назвіть головні функції виконавчої влади.
7. Назвіть головні повноваження Президента України.
8. Яка роль місцевого самоврядування у системі «державна – суспільство»?

Рекомендована література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 2009.
2. Воронянський О.В. і інш. Основи правознавства: Навч. Посібник. – Харків: Парус, 2005.
3. Керецман В.Ю., Семерак О.С. Правознавство. Навчальний посібник, - К.: Атіка, 2002.
4. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. – К.: ЦУЛ, 2007.
5. Конституційне право України /За ред. авт. В.Я.Тація, В.Ф.Погорілка, Ю.М.Тодици. – К., 2005.
6. Костюченко О.А. Основи конституційного права України. Конспект лекцій. – К., 2006.
7. Логвінова М.В. Основи правознавства: Навчальний посібник /М.В. Логвінова, В.В. Кафарський. – К.: ЦНЛ, 2005.
8. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид 7-е, доп. І переробл. /Ківалов С.В. і інш. – Х.: «Одіссей», 2007.
9. Правознавство. За ред. Копейчикова В.В. – К., 2007.

3.3 Трудове право

Мета: Засвоїти основні положення трудового права, поняття, сторони і зміст трудового договору.

Готуючись до практичного заняття студент повинен насамперед визначити конституційні права громадян у сфері праці. Конституція України в ст.ст.43, 42 закріплює положення про свободу праці і свободу вибору виду діяльності (підприємницької). Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава гарантує рівні можливості у виборі професій і роду трудової діяльності.

Слід знати, що трудове право регулює трудові відносини, що виникають із застосуванням працівниками здібностей до праці, а також інші, тісно пов'язані з трудовими, суспільні відносини.

Центральне місце в системі трудового права займає трудовий договір. Його поняття визначає ст.21 КЗпП України. Змістом трудового договору є сукупність умов, які визначають права і обов'язки сторін договору.

Трудовим законодавством України детально урегульовані питання робочого часу та часу відпочинку працюючих.

Ці та інші проблеми трудового права розглядаються в практичному занятті за **планом:**

1. Колективний договір: поняття, сторони, зміст.
2. Порядок прийняття на роботу. Трудовий договір і форми його укладання.

3. Дисциплінарна відповідальність .
4. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству.

Реферати:

1. Вплив трудових правовідносин на ринок праці.
2. Підприємництво як новітній спосіб реалізації права громадян на працю.
3. Контракт – особлива форма трудового договору.

Студенти повинні:

знати: основні положення трудового права, поняття, сторони і зміст трудового договору.

уміти: укладати трудові договори .

Питання для самоконтролю

1. Визначте місце трудового права в системі галузей національного права України.
2. Дайте загальну характеристику джерел трудового права.
3. Як класифікуються суб'єкти трудового права?
4. Назвіть умови колективного договору.
5. Який порядок укладання трудового договору?
6. Який порядок оформлення звільнення працівника та здійснення розрахунку з ним?
7. Який порядок накладання дисциплінарних стягнень?
8. У чому полягає правова сутність матеріальної відповідальності сторін трудового договору?

Проблемні ситуації

1. Філіпович С. М. була прийнята на посаду менеджера тимчасово – з 11 березня 2009 р. по 31 грудня 2009 р. При звільненні Філіпович С.М. написала заяву про надання їй відпустки за відпрацьований час.
Чи має вона право на відпустку? Складіть проект наказу про звільнення.
2. Сергієнко А.П. домовилась з начальником відділу кадрів районної адміністрації Жовтневого району м. Одеси про зачислення її на посаду старшого бухгалтера, якщо буде пред'явлено диплом про середню спеціальну освіту. Коли Сергієнко А.П. вийшла наступного дня на роботу, їй сказали, що на цю роботу прийняти її не можуть, оскільки вона за останній рік змінила три місця роботи і не має вищої освіти за спеціальністю. Сергієнко А.П. звернулась із заявою в прокуратуру Жовтневого району м. Одеси, в якій вказала на те, що у зв'язку з укладанням договору з районною адміністрацією вона втратила можливість вступу на іншу підходящу роботу, а для звільнення з попередньої роботи у неї були поважні причини.

Які існують гарантії при прийомі на роботу? Чи правомірна відмова в прийомі на роботу Сергієнко А.П?

Яке рішення винесе прокурор Жовтневого району?

3. 15 червня 2009 р. Романенко П.Г. був прийнятий на посаду менеджера ТОВ «Торгова фірма «Оріон»». 15 липня того ж року директор ТОВ видав наказ про звільнення Романенка П.Г. як такого, що не витримав випробувальний термін. П.Г.Романенко заперечував проти звільнення. Суперечку було передано на розгляд районного суду.

Чи можна вважати Романенка П.Г. прийнятим на роботу з випробувальним строком?

Яке рішення повинен винести районний суд?

4. Механік Іваненко С.П. припустився технічної помилки, внаслідок чого сталося загорання приладів. Підприємству була заподіяна шкода на суму 845 грн. За порушення правил пожежної безпеки Іваненку С.П. наказом оголошено догану та за заподіяння матеріальної шкоди підприємство зобов'язало Іваненка С.П. відшкодувати збитки. Іваненко С.П. відмовився підписати наказ, вважаючи, що його двічі притягають до відповідальності за одне і те ж правопорушення.

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Рекомендована література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 2009.
2. Кодекс законів України про працю : Офіційний текст. – К.: Юрінком Інтер, 2009.
3. Воронянський О.В. і інш. Основи правознавства: Навч. Посібник. – Харків: Парус, 2005.
4. Керецман В.Ю., Семерак О.С. Правознавство. Навчальний посібник, - К.: Атіка, 2002.
5. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. – К.: ЦУЛ, 2007.
6. Логвінова М.В. Основи правознавства: Навчальний посібник /М.В. Логвінова, В.В. Кафарський. – К.: ЦНЛ, 2005.
7. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид 7-е, доп. І переробл. /Ківалов С.В. і інш. – Х.: «Одіссей», 2007.
8. Основи трудового права України: Навчальний посібник. – Львів: Магнолія плюс, 2005.
9. Основи трудового права України: Курс лекцій/ За ред. П.Д. Пилипенка. – Львів: Магнолія плюс, 2004.
10. Правознавство. За ред. Копейчикова В.В. – К., 2007.
11. Правознавство: Навч. посібник /Кравчук М.В. і інш. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003.
12. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. Вид. 3-тє перероблене та доп. – Х.: Консум, 2002.

3.4 Цивільне право

Мета: Засвоїти основні положення цивільного права України, цивільно-правових відносин, зобов'язань і договорів.

Студентам при опрацювання рекомендованої до практичного заняття літератури необхідно усвідомити, що за Цивільним кодексом України від 16 січня 2003р. цивільне право регулює майнові і пов'язані з ним особисті немайнові відносини:

- громадян з юридичними особами;
- громадян між собою;
- юридичних осіб між собою.

Цивільно-правові відносини поділяються за змістом, за зв'язком учасників відносин, залежно від об'єкта і структури правових відносин, за характером нормативного спрямування. Розглядаючи можливість суб'єктів брати участь у цивільно-правових відносинах, необхідно чітко розуміти поняття “цивільна правоздатність” та “цивільна дієздатність”.

Необхідно знати, що під майновими відносинами розуміються відносини між суб'єктами цивільного права, які мають економічний зміст. До них належать відносини щодо володіння, користування та розпорядження майном, а також відносини, які виникають на підставі договорів купівлі-продажу, поставки, оренди, найму жилих і нежилых приміщень і т.п.

Практичне заняття з даної теми пропонується провести за таким **планом:**

1. Суспільні відносини, що регулюються цивільним правом. Цивільний кодекс України.
2. Суб'єкти цивільних правовідносин. Громадяни як суб'єкти цивільного права.
3. Юридичні особи як учасники цивільних правовідносин.
4. Зобов'язання в цивільному праві і способи їх забезпечення.

Реферати:

1. Підстави виникнення та припинення зобов'язань.
2. Цивільно-правова відповідальність та її види.
3. Спадкування за законом і за заповітом.

Студенти повинні:

знати: основні положення цивільного права, загальну характеристику цивільного законодавства; порядок укладання і виконання цивільно-правових договорів.

уміти: укладати окремі види цивільно-правових договорів.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення майнових та особистих немайнових відносин.
2. Що таке цивільна дієздатність та які її рівні вам відомі?
3. Що таке юридична особа, які її види встановлені законодавством?

4. Назвіть способи захисту цивільних прав.
5. Що таке зобов'язання? Які підстави їх виникнення та припинення?
6. Розкрийте поняття спадкування за законом та за заповітом.

Проблемні ситуації

1. Студент одного з вищих навчальних закладів м. Чернігова, 17-річний П. взяв на човновій станції напрокат човен вартістю 975 грн. В призначений час П. човен не повернув, пояснивши, що коли він купався, човен вкрали. Адміністрація станції звернулася до юриста за консультацією щодо того, чи буде нести відповідальність П. та у якому розмірі.

Висловіть свою думку з цього приводу.

2. 20.01.2010 р. на конференції керівників підприємств міста Чернігова директором ПП «Агат» та виконавчим директором ТОВ «Еталон» в усній формі було укладено договір про поставку автозапчастин ТОВ приватному підприємству на суму 4700 грн. Згідно договору ПП мало здійснити передоплату. ПП перерахувало визначену договором суму коштів на рахунок ТОВ, однак останнє відмовилось від поставки запчастин і повернуло гроші ПП. Директор ПП став вимагати від ТОВ виконання договору поставки від 20.01.2010 р.

Чи правомірні вимоги ПП? Аргументуйте.

Рекомендована література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 2009.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. – К., 2009.
3. Воронянський О.В. і інш. Основи правознавства: Навч. Посібник. – Харків: Парус, 2005.
4. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. – К.: ЦУЛ, 2007.
5. Логвінова М.В. Основи правознавства: Навчальний посібник /М.В. Логвінова, В.В. Кафарський. – К.: ЦНЛ, 2005.
6. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид 7-е, доп. І переробл. /Ківалов С.В. і інш. – Х.: «Одіссей», 2007.
7. Шпиталенко Г.А. Основи правознавства: Навчальний посібник /Г.А. Шпиталенко, Р.Б. Шпиталенко. – К.: Каравела, 2004.

3.5 Адміністративне право

Мета: Засвоєння основних положень управлінських процесів в суспільстві, поняття адміністративних правопорушень, їх склад і порядок накладення адміністративних стягнень.

Під час підготовки до практичного заняття слід розуміти, що адміністративне право – це галузь права, яка регулює суспільні відносини, що складаються у процесі виконавчо-організаційної діяльності, тобто в процесі державного управління. Управлінські відносини виникають при здійсненні

діяльності органів місцевого самоврядування, а також у процесі діяльності державних органів та їх посадових осіб.

Адміністративне правопорушення (проступок) – це протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, за скоєння якої наступає адміністративна відповідальність.

Адміністративне стягнення (примусовий захід державного впливу, що застосовується до особи, яка вчинила адміністративне правопорушення) застосовується з метою покарання та виховання порушника, виховання в особи поваги до загальнообов'язкових правил поведінки, запобіганню нових правопорушень.

До розгляду на практичному занятті пропонуються наступні **питання**:

1. Поняття, предмет та джерела адміністративного права.
2. Адміністративні правопорушення: поняття, ознаки, склад.
3. Поняття адміністративної відповідальності.
4. Адміністративні стягнення та порядок їх накладення.

Реферати:

1. Поняття, сутність, принципи і функції державного управління.
2. Адміністративно-правові відносини.
3. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
4. Проведення у справах про адміністративні правопорушення.

Студенти повинні:

знати: основні положення організації державного управління в державі; розуміти поняття адміністративного правопорушення і зміст відповідальності за його скоєння.

уміти: визначати зміст дій, які підпадають під поняття адміністративного правопорушення.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення адміністративного права.
2. Які ознаки властиві державному управлінню?
3. У чому полягають особливості джерел адміністративного права?
4. Дайте визначення адміністративного правопорушення та його складу.
5. Назвіть види адміністративних правопорушень.
6. Які ви знаєте види адміністративних стягнень?
7. Назвіть органи, що уповноважені розглядати адміністративні правопорушення.

Проблемні ситуації

1. Працівники міліції затримали 17-річного Іваненка Г. за те, що він розпивав спиртні напої у центральному парку міста. Начальник

райвідділу внутрішніх справ постановив: накласти на Іваненка Г. адміністративний арешт строком 10 днів.

Чи правомірна постанова, винесена начальником райвідділу внутрішніх справ?

2. Працівники міліції С. і Д., гуляючи містом, побачили мітинг, який проходив на площі. На мітингу працівники різних партій критикували діяльність Президента України, Кабміну, Верховної Ради. С. виступив також з критикою діяльності міністра внутрішніх справ, а Д. увійшов до складу обраного на мітингу оргкомітету з проведення загальноміського страйку.

Проаналізуйте дану ситуацію на основі законодавчих актів.

3. Дві посадові особи з апарату голови райдержадміністрації організували спільно з іншими трьома особами мале підприємство по оформленню приватизації дачних земельних ділянок громадян.

Чи можна визнати такі дії державних службовців як такі, що відповідають чинному законодавству?

Рекомендована література

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К., 2009.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар. – К., 2009.
3. Адміністративне право України. Підручник за ред.Ю.П. Битяка., Харків: «Право», 2007.
4. Воронянський О.В. і інш. Основи правознавства: Навч. Посібник. – Харків.: Парус, 2005.
5. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. – К.: ЦУЛ, 2007.
6. Коваль Л. Адміністративне право України: Курс лекцій. –К., 2003.
7. Колпаков В.К. Адміністративне право України. Підручник. К., Юрінком Інтер, 2008.
8. Логвінова М.В. Основи правознавства: Навчальний посібник /М.В. Логвінова, В.В. Кафарський. – К.: ЦНЛ, 2005.
9. Основи правознавства України: Навчальний посібник. Вид 7-е, доп.і переробл. /Ківалов С.В. і інш. – Х.: «Одіссей», 2007.
10. Основи правознавства: Навчальний посібник /Кер. авт. кол. О.В.Негодченко. – К.: Центр навч. літератури, 2005.
11. Шпиталенко Г.А. Основи правознавства: Навчальний посібник /Г.А. Шпиталенко, Р.Б. Шпиталенко. – К.: Каравела, 2004.